

УПУТСТВО ЗА КОРИШЋЕЊЕ ЕЛЕКТРОНСКОГ КАТАЛОГА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ - ПРЕТРАЖИВАЊЕ „SIREN” БАЗА ПОДАТАКА

„Siren” програм омогућава претраживање каталога наше библиотеке као и каталога свих библиотека у окружењу које користе овај електронски сервис. Корисник може да бира једну од две понуђене опције :

ONLINE KATALOG

REGIONALNI KATALOG

Опција „**ONLINE**“ омогућава приступ електронском каталогу школске библиотеке, док опција „**REGIONALNI KATALOG**“ обезбеђује приступ и осталим каталозима „Siren” окружења.

Пре почетка претраживања потребно је изабрати верзију на српском језику (српска застава) и у почетном прозору ће се појавити параметри за претраживање на српском језику.

Иако програм није у потпуности преведен на српски језик, претраживање на српском језику се одвија неометано, односно, на основу захтева на српском језику појављивће се електронски записи књига на српском језику. Изузетак представља претраживања према УДК класификацији, које омогућава појављивање записа на оба језика.

ИНФОРМАЦИЈЕ О ПОЗАЈМИЦИ

Кликом на **online** каталог појављује се прозор који у горњем делу садржи рубрику предвиђену за информацију о позајмљеним књигама. Након уношења података о кориснику (презиме и име, идентификациони - члански број) претраживање се започиње кликом на опцију : **Покретање претраживања**. Уколико, међутим, намеравате да претражујете фонд школске библиотеке, ову рубрику треба прескочити.

ПРЕТРАЖИВАЊЕ КАТАЛОГА – БАЗЕ ПОДАТАКА

У првим рубрикама прозора за претраживање каталога унапред су изабране могућности аналитичког и скраћеног претраживања, **логичка веза „и“**, као и појављивање резултата аналитичке претраге у главном документу. **Није потребно мењати изабране опције.**

ПОСТУПАК ПРЕТРАЖИВАЊА

Као и већина електронских каталога, „Siren” омогућава претраживање базе података по основу више параметара. На располагању су следећи параметри :

- Главни (стварни) наслов
- Сви наслови (чланци и аналитика)
- Први (примарни) аутор
- Све врсте ауторства
- ISBN (међународни стандарни број)
- Предметна одредница (кључна реч у „Сирену“), УДК број
- Година издавања
- Место издавања
- Реч из наслова (1,2,3)
- Врсте ауторства (спуштени мени - összes)
- Врсте наслова (спуштени мени - összes)
- Збирка (издавачка целина)
- Издавач
- Прилог уз публикацију (предметна одредница)
- Језик
- Врсте посебних података (спуштени мени)
- Посебни подаци

ИНДЕКСИ ЗА ПРЕТРАЖИВАЊЕ

Електронски каталог омогућава идентификацију публикације уношењем једног од елемената библиографског описа. Ако нпр. у рубрику **Главни стварни наслов** унесемо наслов књиге „Како читати“, добићемо електронски запис идентичан каталожком листићу, са свим елементима библиографског описа према међународном стандарду (ISBDM).

Рубрика **Сви наслови** омогућава претрагу осталих наслова (наслов чланка у часопису или компонентног дела књиге) уколико су похрањени у бази података.

Уколико тражимо публикацију по презимену аутора, користимо рубрику **Први (примарни) аутор**. Податак о ауторству уносимо у облику : презиме, (запета) име, у ком је и формирана одредница приликом обраде књиге. „Siren” ће понудити одговор и ако упишемо само презиме аутора, али ће то повећати број записа уколико постоји аутор са истим презименом. Текст уписујемо латиничним писмом нпр. Andrić, Ivo... али, Crnjanski, Milos – не Miloš : разлог томе је чињеница да „Siren” у пољима за претраживање не препознаје латинична слова **š, ž**, али су она у самом електронском запису правилно написана.

Рубрика **Све врсте ауторства** омогућава приказ публикације и на основу имена секундарног аутора као што је нпр. приређивач или писац предговора, као и имена аутора компонентног дела. Уколико у овој рубрици напишемо латиницом Petar Džadžić (umesto ž pišemo z) добићемо приказе расположивих публикација у којима је Џаџић приређивач или аутор предговора. Ако исто презиме унесемо у рубрику **Примарни аутор**, добићемо само опис публикације која је у потпуности Џаџићев ауторски рад.

Међународни стандардни број књиге (ISBN) један је од идентификатора сваке новије публикације на основу ког такође добијамо комплетан опис публикације.

Рубрика **Предметна одредница, УДК број** у „Siren” окружењу представља претраживање **по кључним речима или УДК броју**. Успостављање логичких веза између унесених појмова и прецизирање корисничког захтева постиже се коришћењем рубрика Предметна одредница, УДК **1, 2, 3**, међу којима програм успоставља **логичку везу помоћу унапред задатог логичког оператора „и“**. Уколико у ову рубрику упишемо нпр. реч екологија, добићемо библиографске записе књига са овом тематиком на српском језику. Уколико упишемо број 502 (УДК број за екологију) добићемо записе на српском и мађарском језику

Претраживање према **години издавања** омогућава приказ књига објављених у одређеној календарској години, расположивих у фонду школске библиотеке.

Рубрика **Место издавања** омогућава да уношењем назива места (нпр. Сента) добијемо описе публикација објављених у том месту, а које поседује наша библиотека.

Уколико не знамо цели наслов, у рубрици **Реч из наслова 1** можемо уписати једну реч из наслова : ако упишемо реч „библиотекама“, добићемо опис свих књига које садрже наведену реч. Међу њима ће бити и тражени наслов као нпр. „Управљање изворима информација у библиотекама“. Уколико у следећу рубрику упишемо и реч „извор“, добићемо само наслов поменуте књиге, јер ће „Siren” елиминисати остале записе.

Рубрика **Врсте ауторства** омогућава прецизније претраживање према врсти ауторства. У спуштеном менију је могуће бирати преводиоца (fordító), приређивача (válogató), илустратора публикације (illusztrátor) или писца предговора (előszó). На српском језику ово претраживање тренутно није могуће јер обухвата само поменуте категорије на мађарском језику, али је изводљиво у рубрици **Сви аутори**, без прецизирања врсте ауторства.

Исту могућност даје и рубрика **Врсте наслова**, у којој је могуће тражити публикацију по оригиналном наслову (**eredeti cím**), или упоредном наслову (**párhuzamos cím**), **хрпченом наслову (gerinc cím)**, **поднаслову (alcím)**. На српском језику је ова могућност још увек сведена на рубрику **Сви наслови**. Оригинални наслов је и приликом обраде унесен у подручје напомена, као и етимолошки облик имена аутора, које је у одредници исписано транскрибовано, за разлику од одреднице на мађарском језику.

Читалац може да тражи и публикацију објављену у склопу одређене издавачке целине уносећи њен назив у рубрику **Збирка**.

Читалац може да тражи само књиге одређеног издавача ако у рубрику **Издавач** унесе име издавача (нпр. „Лагуна“, уколико жели да сазна која издања овог издавача поседује наша библиотека).

У рубрици за избор **језика** публикације не треба бирати језик него оставити понуђену опцију - összes (сви језици). Овако поступајући, добићете избор публикација на српском, мађарском језику, или неком другом страном језику (зависно од корисничког питања), изузев у случају када се као индекс за претраживање бира УДК број. (Сирен не раздваја публикације на језичком принципу уколико помоћни знак за језик није унесен у склопу УДК броја приликом обраде књиге).

Рубрику *Прилог уз публикацију* препоручујемо приликом трагања за биографијом или књижевном критиком, када се лично име појављује као предметна одредница. У осталим случајевима препоручујемо коришћење рубрике назване **Предметна одредница**, иако она није устројена по правилима предметног каталога..

Рубрика *Специјални подаци о публикацији* садржи мањи број података унесених приликом обраде књиге.

***

Уколико сте унели неки од индекса за претраживање, наредбом „ТРАЖИ“ у дну прозора, покрећете претрагу каталога.

Добићете један или више записа, податак о броју примерака у библиотеци и о броју тренутно расположивих примерака.

Уколико публикација није пронађена, добићете одговор на мађарском језику : **NINCS TALÁLAT**.

Кликом на опцију **Брисање поља** бришете претходни захтев за претраживање и можете започети следеће претраживање.

ПРЕТРАЖИВАЊЕ БАЗЕ ЧАСОПИСА

Подаци су претраживи по следећим параметрима : Наслов часописа ; Годиште
Година издања ; Број ; ISSN – међународни стандардни број часописа

Напомена : У овој бази налазе се само поједина годишта часописа „Геа“, „National geographic“ (издање на српском језику), „Астрономија“ и „Új kér“. Препоручујемо да се о периодици информисете код библиотекара.

СТАТИСТИКА О КОРИШЋЕЊУ КАТАЛОГА

Последња рубрика пружа статистичке податке о броју претраживања у одређеном временском периоду.

РЕГИОНАЛНИ КАТАЛОГ

За ову опцију се опредељујете уколико желите да претражујете каталог Градске библиотеке у Сенти или било које друге војвођанске библиотеке или установе која је укључена у Интегрални библиотечко-информациони систем „Szirén“. Појмови су у овом делу исписани на мађарском језику али у овом упутству доносимо превод наведених израза.

Преглед библиотека добијате кликом на опцију **összes (све библиотеке)** која се налази у рубрици **adatt könyvtár keres (тражите одређену библиотеку)**. У спуштеном менију ће се појавити списак библиотека од којих је могуће изабрати нпр. Thurzó Lajos Közművelődési Kp. Városi könyvtár (Градска библиотека у Сенти).

Формулација која претходи поменутој : **Könyvtár csoport kiválasztása (избор групе библиотека)** преузета је са површине електронског каталога на интернет страници „Szirén“ система, где је могуће изабрати групу библиотека у

Мађарској и Србији (укупно 1600 библиотека). У нашем случају та група је већ одређена. Корисник који жели прегледати каталог неке од библиотека корисница у Мађарској може посетити сајт www.siren.com

Следећа површина је идентична изгледу површине електронског каталога наше библиотеке те се на исти начин врши и претраживање каталога изабране библиотеке, с том разликом што су параметри за претраживање исписани само на мађарском језику. Стога доносимо превод формулација на српски језик.

fő cím - главни стварни наслов

minden cím (cikk és analitikai is) - сви наслови (чланци и аналитика)

elsődleges szerző - примарни аутор

minden szerző - све врсте ауторства

ISBN (међународни стандарни број)

tárgyszó, ETO - кључна реч, УДК број

megjelenés éve - година издавања

megjelenés helye - место издавања

cím szava 1 ; 2 ; 3 - реч из наслова 1, 2, 3

sz szerzői minőség + összes - врсте ауторства + спуштени мени

címtípus + összes - врсте наслова + спуштени мени

sorozat – збирка (издавачка целина)

kiadó - издавач

tárgi melléktétel – прилог уз публикацију (предметна одредница)

nyelv - језик

speciális adat típusa - врсте посебних података + спуштени мени

speciális adat - посебни подаци

Након уношења једног од параметара (презиме аутора, наслов, кључна реч, УДК број, издавач...) претраживање започињемо кликом на формулацију : **KERESÉS INDÍTÁSA**.

Податке бришемо кликом на формулацију : **MEZŐK TÖRLÉSE**, чиме можемо започети следеће претраживање.

***

„Szirén” спада у категорију ОПАС каталога. Доступан је путем интернета свим корисницима на сајту наше школе, на сајту „Szirén” система и на сајтовима установа које користе овај програм.

За допунска објашњења о коришћењу електронског каталога корисници могу да се обрате библиотекару школе.